

Ohje kouluille ja varhaiskasvatukselle HUS Lastenpsykiatrian laatimista lausunnoista

Lastenpsykiatrisessa hoidossa olevien alle 13-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen ja koulunkäynnin järjestämiseen tarvitaan usein tukitoimia. Erikoissairaanhoidosta pyydetään erilaisia lausuntoja tukitoimien edellyttämiä hallinnollisia päätöksiä varten. Tähän ohjeeseen on koottu tyypillisiä tilanteita, joissa asiantuntijalausuntoa pyydetään.

Taulukoissa on eritelty tilanteet, joissa lain mukaisesti edellytetään lääketieteellinen tai psykologinen selvitys (lausunto) sekä tilanteet, joissa tieto voidaan välittää lapsen vastuutyöntekijän kannotolla. Tiedot perustuvat perusopetus-, oppivelvollisuus-, varhaiskasvatus- ja terveydenhuoltolakiin, joiden mukaan hallintopäätökset tukitoimista kunnissa tehdään. Kunnilla on asiantuntijalausuntojen tarpeesta lisäksi joitakin vakiintuneita omia ohjeistuksia ja linjauksia, jonka vuoksi täysin yksiselitteistä ohjeistusta ei ole mahdollista laatia.

Psykologista/lääketieteellistä lausuntoa tai sosiaalista selvitystä voidaan perusopetuslain mukaan tarvita pedagogisen selvityksen liitteeksi (POL 17 §, POL 27 § <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>, Oppivelvollisuuslaki 2 §). Niissä tilanteissa, joissa laki ei vaadi psykologin tai lääkärin lausuntoa, lausunnon voi kirjoittaa lapsen tilanteen parhaiten tunteva ammattilainen. Lausuntojen kirjoittamisessa pyritään potilaslähtöisyyteen. Verkostoyhteistyö, jalkautuva työ tai suosituksen kirjaaminen hoitoneuvottelutekstin yhteyteen ovat hyviä keinoja tiedon välittämiseen.

Alaikäisen lapsen terveydentilaan liittyvän tiedon toimittaminen koululle tapahtuu lähtökohtaisesti huoltajien suostumuksella. Välttämätöntä tietoa voidaan toimittaa opetuksen järjestäjälle perusopetuslain 41 §:n 4 momenttiin vedoten, jonka mukaan ”*Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot varhaiskasvatuksen tai sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta varhaiskasvatuksen, sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä*”.

Eduskunnassa on käsitteilyssä muutoksia perusopetuslakiin (tulossa voimaan 08/2025). Tämä ohje päivitetään perusopetuslain muuttuessa.

Lausunnon laatiminen HUS Lastenpsykiatrialla on perusteltua (lakiin pohjaavat lausunnot)				
	Lääkäri	Psykologi	Sairaanhoitaja Lähihoitaja Toimintaterapeutti	Huomioita
Erityinen tuki ennen esiopetusta	X	X		POL 17 §
Pidennetty oppivelvollisuus	X	X		Oppivelvollisuuslaki 2 §
Poikkeava koulun aloituksen ajankohta (lykkäys)	X	X		POL 27 §
Toiminta-alueittain opiskelu	X	X		POL 17 §, Oppivelvollisuuslaki 2 §

Lausunnon laatiminen tilannekohtaiseen harkintaan perustuen				
	Lääkäri	Psykologi	Sairaanhoitaja Lähihoitaja Toimintaterapeutti	Huomioita
Keskittetyt erityisluokat ja -koulut	X	X	X	Kysymyksessä on pedagogisen tuen tarve, mutta usein terveydenhuollon ammattilaisen kannanotto on suositeltavaa etenkin hoidollispedagogisen luokkapaikan tarvetta arvioi- dessa.
Sairausloma	X			
Koulukuljetus ryhmäkuljetuksena	X	X	X	POL 32 § käsittelee koulukuljetuksia, mutta ei ota kantaa lausunnon tarpeeseen.
Henkilökohtainen koulukuljetus	X			

Erillistä lausuntoa (*) ei laadita HUS Lastenpsykiatrialla	
	Huomioita
Tehostettu tuki	
Erityinen tuki	
Painoalueittain opiskelu	
Yksilöllistäminen	
VSOP-päätös	
Alueellinen erityisluokka	
Koulupäivän lyhennys	Jos päätös tehdään terveydentilaan liittyvistä syistä (POL 18§), pyydetään usein terveydenhuollon ammattilaisen suullinen tai kirjallinen kannanotto. Myös monialaisessa neuvottelussa voidaan sopia.
Kouluruokailujen erityisjärjestelyt	
Henkilökohtainen avustaja / koulunkäynninohjaajan resurssi	
Koulun aloittaminen toissijaisessa koulussa	

(*) HUS Lastenpsykiatrialla psykologi ottaa usein tutkimuslausunnon suosituksissaan kantaa lapsen tarvitsemiin tukitoimiin koulussa. Tämä osio koskee erillisiä lausuntopyyntöjä.